

Programul Programul Educație și Ocupare 2021-2027

Prioritate: 4. Antreprenariat și economie socială

Obiectiv specific: ESO4.1, Acțiunea: 4.a.2 Sprijin pentru dezvoltarea antreprenoriatului

Titlu proiect: Antreprenariat social urban în Tara Bârsei

Cod mySMIS2021:302213

Beneficiar: Asociația Institutul Educațional pentru Politici Sociale Margareta

Principiul DNSH

Principiul DNSH („Do No Significant Harm” - „a nu cauza prejudicii semnificative” obiectivelor de mediu) este un concept fundamental în cadrul politicilor de mediu ale Uniunii Europene, în special în contextul Pactului Verde European (European Green Deal) și al finanțărilor asociate, cum ar fi Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) care stă la baza Planurilor Naționale de Redresare și Reziliență (PNRR) ale statelor membre, inclusiv cel al României.

I. Ce reprezintă principiul DNSH

Principiul DNSH stipulează că o activitate economică, pentru a fi considerată sustenabilă din punct de vedere ecologic (sau pentru a fi eligibilă pentru anumite finanțări UE), nu trebuie să aducă prejudicii semnificative niciunui dintre cele șase obiective de mediu definite în Regulamentul UE privind Taxonomia (Regulamentul (UE) 2020/852):

1. **Atenuarea schimbărilor climatice.** Activitatea nu trebuie să conducă la emisii semnificative de gaze cu efect de seră. Aceast obiectiv se referă la acțiunile care reduc emisiile de gaze cu efect de seră și care susțin obiectivul general de limitare a încălzirii globale.
2. **Adaptarea la schimbările climatice.** Activitățile nu trebuie să ducă la un impact negativ crescut al climatului actual și preconizat, asupra activităților în sine sau asupra oamenilor, naturii sau activelor. Acesta obiectiv se referă la eforturile de a reduce vulnerabilitatea la impacturile actuale și viitoare ale schimbărilor climatice, precum evenimentele meteorologice extreme.
3. **Utilizarea durabilă și protecția resurselor de apă și marine.** Activitatea nu trebuie să fie dăunătoare pentru starea bună a resurselor de apă (inclusiv subterane și de suprafață) sau a apelor marine. Obiectivul este de a proteja resursele de apă dulce și marine, de a preveni poluarea acestora și de a asigura utilizarea lor durabilă.
4. **Tranziția către o economie circulară.** Activitatea nu trebuie să ducă la ineficiențe semnificative în utilizarea materialelor sau la generarea, incinerarea sau eliminarea unor cantități mari de deșeuri. Aceast obiectiv vizează promovarea utilizării eficiente a resurselor, reducerea deșeurilor, reciclarea și re folosirea materialelor și produselor pentru a minimiza dependența de exploatarea unor noi resurse.

5. **Prevenirea și controlul poluării.** Activitatea nu trebuie să conducă la o creștere semnificativă a emisiilor de poluanți în aer, apă sau sol. Obiectivul este de a reduce poluarea aerului, apei, solului, zgomotului și de a minimiza impactul substanțelor chimice nocive asupra mediului și sănătății umane.
6. **Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor.** Activitatea nu trebuie să fie dăunătoare în mod semnificativ pentru starea bună și reziliența ecosistemelor sau pentru statutul de conservare a habitatelor și speciilor. Acest obiectiv se concentrează pe conservarea biodiversității, protejarea habitatelor naturale și refacerea ecosistemelor degradate.

Astfel, o investiție sau o reformă finanțată prin fonduri precum cele din PNRR trebuie să demonstreze că respectă acest principiu pentru toate cele șase obiective de mediu, chiar dacă contribuie în mod substanțial doar la unul sau câteva dintre ele.

II. Principiul DNSH ca instrument al dezvoltării durabile

Dezvoltarea durabilă urmărește satisfacerea nevoilor prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. Aceasta integrează trei dimensiuni: economică, socială și de mediu.

Principiul DNSH este un instrument important pentru implementarea dimensiunii de mediu a dezvoltării durabile. Acesta asigură că activitățile economice, chiar și cele menite să aducă beneficii (ex: crearea de locuri de muncă, inovație), nu subminează capitalul natural și sănătatea ecosistemelor pe termen lung. Prin prevenirea daunelor semnificative în raport cu cele șase obiective de mediu ale sale, DNSH contribuie la menținerea resurselor naturale (apă curată, aer curat, sol fertil, biodiversitate) și la combaterea problemelor globale majore (schimbările climatice, poluare), resurse naturale care sunt esențiale pentru bunăstarea pe termen lung a societății și economiei. Acționează ca o garanție minimă de mediu, asigurând că investițiile etichetate ca "verzi" sau "durabile" nu au efecte negative ascunse sau neintenționate asupra mediului.

Iată de ce și cum funcționează DNSH ca instrument pentru dezvoltarea durabilă:

1. **Acesta operaționalizează sustenabilitatea de mediu.** Dezvoltarea durabilă este un concept larg. DNSH îl face mai concret, traducând obiectivele generale de protecție a mediului în criterii specifice și verificabile pentru activitățile economice. Prin cele șase obiective de mediu (atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, apa, economia circulară, poluarea, biodiversitatea), DNSH oferă un cadru clar pentru a evalua dacă o investiție sau o reformă este aliniată cu protecția mediului pe termen lung.
2. **Stabilește standarde minime de protecție (safeguards).** DNSH funcționează ca o plasă de siguranță. Chiar dacă o activitate contribuie major la un obiectiv (de exemplu, energia regenerabilă contribuie la atenuarea schimbărilor climatice), principiul DNSH asigură că această activitate nu subminează grav alte obiective

de mediu (de exemplu, prin amplasarea defectuoasă care distruge un habitat important sau poluează o sursă de apă). Acest lucru previne compromisurile negative și asigură o abordare mai echilibrată.

3. **Integrează considerațiile de mediu în deciziile economice și financiare.** Acesta este unul dintre cele mai puternice roluri ale DNSH ca instrument. Prin condiționarea accesului la finanțări majore (cum ar fi cele din Mecanismul de Redresare și Reziliență - MRR, implementat în România prin PNRR) de respectarea DNSH, factorii de decizie economici (guverne, companii) sunt obligați să analizeze și să demonstreze că proiectele lor nu dăunează semnificativ mediului. Astfel, DNSH contribuie la:
 - Orientarea fluxurilor financiare, prin faptul că canalizează investițiile către activități mai verzi și descurajează finanțarea celor dăunătoare.
 - Face ca evaluarea impactului asupra mediului să devină o parte principală standard a planificării proiectelor și a politicilor („mainstreaming”).
4. **Promovează o viziune integrată asupra mediului,** obligând evaluarea impactului asupra tuturor celor șase obiective, DNSH încurajează o înțelegere mai completă a interacțiunilor dintre activitatea economică și mediu. Previne o viziune îngustă (de exemplu, focus doar pe CO₂) și stimulează căutarea unor soluții care aduc beneficii multiple sau care evită probleme în alte domenii.
5. **Crește nivelul de transparență și responsabilizarea.** Necesitatea de a documenta și demonstra conformitatea cu DNSH face ca impactul de mediu al proiectelor finanțate să fie mai transparent. Acest lucru permite o monitorizare mai eficientă și crește responsabilitatea promotorilor de proiecte în ceea ce privește gestionarea impactului asupra mediului.
6. **Funcționează ca instrument de management al riscului.** Evaluarea DNSH, în special componenta de adaptare la schimbările climatice, ajută la identificarea și gestionarea riscurilor de mediu și climatice asociate unei investiții. Acest lucru contribuie la asigurarea viabilității pe termen lung a investiției însăși, un aspect cheie al durabilității.

Principiul DNSH este deosebit de relevant, fiind un criteriu transversal obligatoriu pentru toate investițiile și reformele finanțate prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR). Implementarea sa corectă este crucială pentru accesarea fondurilor de către beneficiari și pentru asigurarea că evoluția economică și tranziția verde se realizează într-un mod cu adevărat durabil, fără a crea probleme de mediu pe termen lung. Prin urmare, DNSH este un mecanism concret care ajută la integrarea protecției mediului în structura economico-socială, fiind astfel un pilon fundamental în efortul de a avea o dezvoltare durabilă.

III. Principiul DNSH ca instrument de sprijin al tranziției către economia circulară

Principiul DNSH, sprijinind tranziția către o economie circulară, joacă un rol activ în reorientarea investițiilor și a practicilor economice. Acesta reprezintă un instrument de reglementare și financiar care încurajează companiile să integreze

circularitatea în activitățile lor, promovând și accelerând astfel tranziția de la un model liniar la unul cât mai circular, mai sustenabil.

Conform obiectivului 4 de mediu vizat de DNSH, o activitate economică nu trebuie să aducă prejudicii semnificative tranziției către o economie circulară, incluzând prevenirea generării de deșeuri, reutilizarea și reciclarea. În esență, activitatea nu trebuie:

- Să conducă la ineficiențe semnificative în utilizarea resurselor (materiale, apă, energie) în oricare etapă a ciclului de viață al produsului.
- Să ducă la o creștere semnificativă a generării, incinerării sau eliminării (depozitării) deșeurilor, în special a celor care nu pot fi reciclate sau reutilizate.
- Să împiedice pe termen lung reutilizarea sau reciclarea altor deșeuri.

Iată cum funcționează DNSH ca instrument specific pentru economia circulară, fiind deosebit de relevant în contextul actual:

1. **Stabilește criterii clare împotriva practicilor liniare.** Prin definirea a ceea ce constituie „prejudiciu semnificativ” pentru economia circulară (ineficiența resurselor, generarea excesivă de deșeuri, prioritizarea eliminării în detrimentul reciclării), DNSH stabilește o linie roșie împotriva modelelor economice tradiționale, liniare („extrage-produce-utilizează-aruncă”).
2. **Filtrează investițiile necirculare.** În procesul de evaluare a proiectelor pentru finanțare (cum ar fi cele din PNRR), respectarea DNSH pentru obiectivul 4 este obligatorie. Acest lucru înseamnă că proiectele care se bazează pe modele evident risipitoare, care generează cantități mari de deșeuri nereciclabile sau care utilizează ineficient resursele, riscă să nu fie aprobate sau finanțate. Acționează ca un mecanism de selecție care descurajează investițiile în practici liniare.
3. **Stimulează adoptarea principiilor circulare.** Deși DNSH se concentrează pe evitarea daunelor, necesitatea de a demonstra conformitatea cu obiectivul 4 încurajează indirect adoptarea unor principii și practici circulare proactive precum:
 - Eco-design. Proiectarea produselor pentru a fi durabile, reparabile, ușor de dezasamblat și reciclabile.
 - Utilizarea materialelor reciclate. Încurajarea folosirii materiilor prime secundare, provenite din reciclare, în locul celor primare.
 - Minimizarea deșeurilor la sursă. Optimizarea proceselor de producție pentru a reduce deșeurile.
 - Modele de afaceri circulare. Promovarea modelelor bazate pe servicii (produs ca serviciu), închiriere, recondiționare sau platforme de partajare.
 - Sisteme de colectare și reciclare. Dezvoltarea sau utilizarea unor sisteme eficiente pentru recuperarea materialelor la sfârșitul duratei de viață.

4. **Susține ierarhia deșeurilor.** Principiul DNSH este aliniat cu ierarhia europeană a deșeurilor. Activitățile care favorizează eliminarea (depozitarea) sau incinerarea fără recuperare de energie a deșeurilor care ar putea fi prevenite, pregătite pentru reutilizare sau reciclate sunt susceptibile de a fi considerate ca aducând un prejudiciu semnificativ obiectivului 4.
5. **Creează sinergii pozitive.** Măsurile luate pentru a respecta obiectivul 4 DNSH (economia circulară) aduc beneficii și pentru alte obiective DNSH: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (obiectivul 1), prevenirea poluării (obiectivul 5), utilizarea mai eficientă a apei (obiectivul 3) și reducerea presiunii asupra ecosistemelor prin diminuarea extracției de resurse primare (obiectivul 6).

IV. Principiul DNSH și adaptarea la schimbările climatice

Principiul DNSH este un mecanism de salvagardare esențial care leagă investițiile (în special cele finanțate de UE) de obiectivele de mediu. Acesta sprijină dezvoltarea durabilă prin asigurarea protecției mediului pe multiple planuri și este direct legat de imunizarea climatică prin obiectivul său specific privind adaptarea la schimbările climatice, cerând ca activitățile să fie reziliente și să nu crească vulnerabilitatea la impactul climatic. Respectarea DNSH este crucială pentru accesarea fondurilor europene destinate tranziției verzi și redresării economice, cum ar fi cele din PNRR.

Imunizarea climatică ("climate proofing") se referă la procesul de a asigura că proiectele, investițiile și politicile sunt reziliente la impactul negativ al schimbărilor climatice actuale și viitoare. Acesta este un concept strâns legat de obiectivul de mediu nr. 2 al DNSH și anume adaptarea la schimbările climatice. Obiectivul stipulează că o activitate economică nu trebuie să ducă la un impact negativ crescut asupra climei, atât a celei actuale cât și a celei preconizate.

Iată cum funcționează DNSH ca instrument specific pentru adaptare:

1. **Impune evaluarea obligatorie a riscurilor climatice (climate proofing).** Pentru a demonstra conformitatea cu obiectivul 2 DNSH, trebuie să se realizeze o evaluare a riscurilor și vulnerabilităților climatice. Acest proces implică:
 - Identificarea riscurilor climatice relevante pentru proiect (ex: inundații, secetă, valuri de căldură, furtuni, creșterea nivelului mării etc.), atât în prezent, cât și pe baza proiecțiilor climatice viitoare.
 - Analiza modului în care aceste riscuri pot afecta negativ activitatea/investiția propusă.
 - Analiza modului în care activitatea însăși ar putea crește vulnerabilitatea zonei înconjurătoare (oameni, ecosisteme, alte active) la impactul climatic.

2. **Cere integrarea măsurilor de adaptare.** Pe baza evaluării riscurilor, DNSH impune identificarea și integrarea unor soluții de adaptare adecvate în proiect. Scopul este dublu:
 - Asigurarea rezilienței proiectului în sine. Proiectul trebuie să fie conceput și construit astfel încât să reziste la impacturile climatice anticipate pe durata sa de viață (acesta este procesul de "imunizare climatică").
 - Evitarea creșterii vulnerabilității altora. Proiectul nu trebuie să exacerbeze riscurile climatice pentru comunitățile sau ecosistemele din jur (de exemplu, o construcție care blochează o cale naturală de drenaj și crește riscul de inundații în aval).
3. **Previne adaptarea cu consecințe negative.** Deoarece conformitatea DNSH trebuie verificată pentru toate cele șase obiective, principiul ajută la prevenirea adaptării cu consecințe negative. Aceasta apare atunci când o măsură luată pentru a reduce vulnerabilitatea la un risc climatic (adaptare) are consecințe negative semnificative asupra altor obiective de mediu (ex: construirea unor diguri înalte care distrug ecosisteme costiere valoroase - încălcând obiectivul 6 DNSH) sau chiar crește vulnerabilitatea pe termen lung. DNSH forțează o analiză a acestor potențiale conflicte.
4. **Integrează adaptarea în diverse sectoare.** Prin aplicarea sa largă în cadrul finanțărilor UE (precum PNRR), DNSH asigură că necesitatea adaptării la schimbările climatice este luată în considerare nu doar în proiecte explicit verzi, ci și în proiecte de infrastructură (transport, energie, clădiri), digitalizare, sănătate etc. Devine o cerință transversală.
5. **Stimulează soluții bazate pe natură și co-beneficii.** În căutarea unor soluții de adaptare care să respecte și celelalte obiective DNSH, sunt încurajate adesea soluțiile bazate pe natură (ex: restaurarea zonelor umede pentru protecția la inundații și biodiversitate) care pot oferi multiple co-beneficii.
6. **Direcționează finanțările către reziliență.** Legând accesul la fonduri de demonstrarea conformității cu obiectivul 2 DNSH, principiul acționează ca un filtru care favorizează investițiile ce au luat în serios riscurile climatice și au integrat măsuri de reziliență, contribuind la construirea unei economii și a unei societăți mai bine pregătite pentru apariția unor schimbări climatice.

Pentru a respecta principiul DNSH în ceea ce privește adaptarea la schimbările climatice, o activitate economică nu trebuie să submineze eforturile de adaptare sau să crească vulnerabilitatea altor sisteme (oameni, natură, active) la impactul climatic. Acest lucru implică, în esență, că activitatea în sine trebuie să fie imunizată climatic.

Procesul de evaluare a conformității cu DNSH pentru obiectivul de adaptare necesită adesea o evaluare a riscurilor și vulnerabilităților climatice, care este un pas fundamental în procesul de imunizare climatică. Trebuie identificate riscurile climatice

relevante (ex: inundații, secetă, valuri de căldură, creșterea nivelului mării) și trebuie demonstrat că s-au luat măsuri adecvate pentru a le gestiona și a asigura reziliența proiectului/activității.

Principiul DNSH asigură coerența între obiective. De exemplu, o măsură de atenuare a schimbărilor climatice trebuie, de asemenea, să nu aducă prejudicii semnificative adaptării celorlalte obiective, și trebuie să reziste la potențiale riscuri climatice viitoare.

Principiul DNSH, prin obiectivul său dedicat adaptării, transformă adaptarea la schimbările climatice dintr-un concept dezirabil într-o cerință operațională, integrând evaluarea riscurilor climatice și implementarea măsurilor de reziliență în procesul de planificare și finanțare a proiectelor, devenind astfel un motor important pentru acțiunile de adaptare.

Ce înseamnă imunizarea climatică pentru întreprinderile sociale?

În contextul întreprinderilor sociale, "imunizarea climatică" reprezintă un proces strategic și operațional prin care acestea devin mai rezistente la impactul schimbărilor climatice, minimizându-și în același timp amprenta ecologică și respectând principiul "Do No Significant Harm" (DNSH). Aceasta implică:

- Capacitatea de a anticipa, absorbi și a se adapta la efectele schimbărilor climatice (evenimente meteo extreme, schimbări de temperatură, penurie de resurse etc.) pentru a-și menține operațiunile și a-și continua misiunea socială.
- Contribuția întreprinderii sociale la atenuarea schimbărilor climatice prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin operațiuni eficiente energetic, utilizarea de resurse sustenabile și adoptarea practicilor cu emisii reduse de carbon.
- Asigurarea că acțiunile de orice natură nu prejudiciază semnificativ nici unul dintre obiectivele de mediu definite prin principiul DNSH, garantând o abordare holistică și responsabilă a sustenabilității.
- Utilizarea acțiunii climatice ca un vector pentru a-și consolida misiunea socială, de exemplu, prin crearea de locuri de muncă verzi pentru grupuri vulnerabile, oferirea de soluții ecologice pentru comunități marginalizate sau promovarea justiției climatice.

Ce este justiția climatică (în engleză: climate justice)

Aceasta este un concept și o abordare care leagă criza climatică de justiția socială, drepturile omului și echitatea. Justiția climatică mută discuția despre schimbările climatice dincolo de aspectele pur științifice sau de mediu, concentrându-se pe dimensiunile etice, sociale și politice, și cerând ca poverile și beneficiile acțiunilor climatice să fie distribuite în mod echitabil. Justiția climatică este un cadru care recunoaște că:

1. Impacturile schimbărilor climatice (cum ar fi fenomene meteo extreme, creșterea nivelului mării, insecuritatea alimentară) afectează în mod

disproporționat și nedrept comunitățile vulnerabile, marginalizate și cele cu venituri mici, deși acestea au contribuit cel mai puțin la cauzarea problemei prin emisii de gaze cu efect de seră.

2. Există o responsabilitate istorică inegală pentru criza climatică, majoritatea emisiilor provenind din țările industrializate și mai dezvoltate.
3. Soluțiile la criza climatică (atât măsurile de atenuare, cât și cele de adaptare) trebuie să fie ele însele echitabile, să nu exacerbeze inegalitățile existente.

V. Principiul DNSH ca instrument în sprijinul atenuării schimbărilor climatice

Principiul DNSH asigură că activitățile economice și proiectele care se pretind a fi verzi sau sustenabile chiar aduc beneficii reale mediului și nu doar mută problema sau creează noi daune în altă parte. Rolul DNSH în atenuarea schimbărilor climatice:

1. Filtru de sustenabilitate. Chiar dacă o investiție are ca scop principal atenuarea schimbărilor climatice (de exemplu, construirea unui parc eolian, renovarea energetică a clădirilor, dezvoltarea transportului electric), principiul DNSH asigură că această acțiune nu dăunează semnificativ celorlalte cinci obiective de mediu.

2. Prevenirea efectelor adverse. DNSH funcționează ca un mecanism de siguranță. Previne situațiile în care, în goana după reducerea emisiilor de CO₂ (obiectivul 1), se pot crea alte probleme ecologice majore.

- Exemplu 1: O centrală hidroelectrică poate contribui la energia regenerabilă (atenuare), dar dacă construcția ei distruge habitate valoroase sau afectează grav cursurile de apă, ar putea încălca DNSH în raport cu biodiversitatea sau resursele de apă (Obiectivele 6 și 3).
- Exemplu 2: Producția anumitor materiale pentru panouri solare sau baterii (pentru atenuare) ar putea implica procese foarte poluante sau consum intensiv de apă, riscând să încălce DNSH legat de poluare sau resurse de apă (Obiectivele 5 și 3).

3. Ghidarea investițiilor. Prin aplicarea DNSH, fondurile (publice sau private) sunt direcționate către proiecte care nu doar contribuie la un obiectiv specific (cum ar fi atenuarea climatică), ci sunt sustenabile într-un mod holistic, luând în considerare întregul spectru al impactului asupra mediului.

4. Evaluare obligatorie. Proiectele finanțate prin mecanisme precum PNRR trebuie să demonstreze explicit conformitatea cu principiul DNSH pentru toate cele șase obiective, printr-o evaluare specifică. Acest lucru forțează planificatorii de proiecte să analizeze și să minimizeze toate impacturile potențiale negative asupra mediului, nu doar pe cele legate direct de scopul principal al proiectului.

Principiul DNSH acționează ca un instrument în sprijinul atenuării schimbărilor climatice prin asigurarea faptului că măsurile luate pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sunt ele însele sustenabile și nu creează probleme ecologice în alte domenii. DNSH promovează o abordare integrată a protecției mediului și garantează că eforturile de combatere a crizei climatice nu subminează alte obiective de mediu la fel de importante.

VI. Prevenirea poluării și susținerea refacerii ecosistemelor naturale

Principiul DNSH acționează ca o garanție transversală în cadrul proiectelor și investițiilor sustenabile. DNSH servește ca instrument specific pentru:

1. Prevenirea și controlul poluării (obiectivul de mediu 5):

- Rol de filtru proactiv. Orice activitate economică evaluată (indiferent dacă vizează energia regenerabilă, eficiența energetică, economia circulară etc.) trebuie să demonstreze că nu va genera poluare semnificativă a aerului, apei sau solului.
- Stabilirea pragurilor. DNSH impune respectarea limitelor legale privind emisiile și deversările, dar poate merge și mai departe, solicitând măsuri suplimentare pentru a evita orice prejudiciu semnificativ, chiar dacă limitele legale stricte nu sunt încălcate. Acest lucru include poluarea fonică, luminoasă sau cu substanțe chimice periculoase.
- Promovarea tehnologiilor curate. Pentru a respecta DNSH, proiectele sunt încurajate (sau chiar obligate) să adopte cele mai bune tehnologii disponibile (BAT - Best Available Techniques) pentru a minimiza emisiile și deșeurile la sursă.
- Managementul deșeurilor și substanțelor. Principiul cere planuri clare și eficiente de gestionare a deșeurilor (prevenire, reutilizare, reciclare, eliminare sigură) și a substanțelor chimice, pentru a preveni contaminarea mediului.
- Instrument de Evaluare. Înainte de aprobare/finanțare, evaluarea DNSH analizează specific riscurile de poluare ale proiectului și verifică dacă sunt implementate măsuri adecvate de prevenire și control. Un proiect care ar duce la o creștere semnificativă a poluării într-o zonă (chiar dacă scopul său principal este altul, de ex., economic) nu ar trece testul DNSH pentru acest obiectiv.
 - Exemplu: O nouă facilitate de reciclare (contribuind la economia circulară - obiectivul 4) trebuie să demonstreze că procesele sale nu vor elibera poluanți semnificativi în aer sau apă și că gestionează corect reziduurile ne-reciclabile, respectând astfel DNSH pentru obiectivul 5.

2. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor (obiectivul 6):

- Protejarea habitatelor și speciilor. DNSH interzice activitățile care ar duce la deteriorarea semnificativă a habitatelor (în special a celor protejate, cum ar fi siturile Natura 2000) sau care ar perturba negativ populațiile de specii (mai ales cele protejate).
- Prevenirea degradării ecosistemelor. Principiul acționează ca o barieră împotriva proiectelor care ar putea cauza degradarea solului, fragmentarea peisajului, alterarea regimurilor hidrologice esențiale pentru ecosisteme sau introducerea de specii invazive.
- Integrarea evaluărilor de mediu. Respectarea DNSH pentru biodiversitate implică adesea realizarea unor evaluări de impact asupra mediului (EIM) și/sau evaluări adecvate (EA) pentru siturile Natura 2000. Aceste evaluări devin parte integrantă a demonstrației de conformitate cu DNSH.

- Condiționarea proiectelor. Dacă un proiect prezintă riscuri pentru biodiversitate, aprobarea sa sub DNSH poate fi condiționată de implementarea unor măsuri de evitare, reducere sau (ca ultimă soluție) compensare a impactului negativ.
- Sprijin indirect pentru refacere. Deși DNSH se concentrează pe prevenirea prejudiciilor, el sprijină indirect refacerea prin faptul că asigură că proiectele derulate pentru alte obiective (ex: energie, transport) nu distrug eforturile de conservare sau rezultatele proiectelor de refacere ecologică. Mai mult, proiectele care au ca scop principal refacerea biodiversității trebuie, la rândul lor, să respecte DNSH pentru celelalte 5 obiective (ex: un proiect de reîmpădurire nu trebuie să polueze apa).
 - Exemplu: Construirea unui parc eolian (contribuind la atenuarea schimbărilor climatice - obiectivul 1) într-o zonă frecventată de păsări migratoare trebuie să demonstreze, prin studii și măsuri specifice (ex: oprirea turbinelor în anumite perioade, amplasare atentă), că nu va cauza mortalitate semnificativă în rândul păsărilor, respectând astfel DNSH pentru obiectivul 6.

Principiul DNSH funcționează ca un mecanism de control esențial, asigurând că nicio activitate economică finanțată sau etichetată ca sustenabilă nu subminează sănătatea ecosistemelor prin poluare sau prin afectarea directă a biodiversității. Este un instrument care impune o viziune holistică și preventivă asupra protecției mediului în cadrul tuturor investițiilor și proiectelor relevante.

De ce este principiul DNSH important pentru protecția mediului

Importanța principiului DNSH pentru protecția mediului.

- DNSH acționează ca un filtru riguros împotriva greenwashing-ului. Mulți actori economici ar putea fi tentați să eticheteze activități ca fiind "verzi" doar pentru a beneficia de avantajele reputaționale sau financiare, chiar dacă acestea au efecte negative asupra mediului în alte aspecte. DNSH impune o analiză aprofundată și dovedirea că o activitate nu prejudiciază semnificativ niciunul dintre cele șase obiective, făcând mult mai dificil greenwashing-ul superficial.
- Asigură beneficii nete pentru mediu. Principiul DNSH garantează că activitățile considerate durabile nu doar abordează o singură problemă de mediu (de exemplu, reducerea emisiilor de carbon), ci nu creează noi probleme sau agravează alte aspecte ale mediului. De exemplu, un proiect de energie regenerabilă solară, chiar dacă reduce emisiile de gaze cu efect de seră, nu ar trebui să prejudicieze biodiversitatea (prin ocuparea unor habitate valoroase) sau să genereze poluare semnificativă în timpul producției sau eliminării panourilor solare. DNSH cere o abordare holistică.
- Evită transferul de probleme de mediu. Fără DNSH, există riscul ca soluțiile verzi să rezolve o problemă de mediu, dar să o mute în altă parte sau să creeze o nouă problemă. De exemplu, promovarea biocarburanților (ca soluție de reducere a emisiilor din transporturi) ar putea duce la defrișări masive pentru

culturi energetice, prejudiciind biodiversitatea și ecosistemele (obiectiv DNSH nr. 6). DNSH previne astfel de transferuri nedorite.

- Promovează abordări integrate și sistemice. Principiul DNSH încurajează o gândire integrată și sistemică în abordarea problemelor de mediu. Organizațiile sunt obligate să analizeze interconexiunile dintre diferitele aspecte ale mediului și să ia decizii care să minimizeze impactul negativ general, nu doar într-un singur domeniu. Acest lucru conduce la soluții mai robuste și mai durabile pe termen lung.
- Întărește credibilitatea investițiilor verzi. Pentru investitori, DNSH oferă un cadru clar și verificabil pentru a evalua dacă investițiile verzi sunt cu adevărat sustenabile din punct de vedere ecologic. Această transparență și credibilitate sunt esențiale pentru a atrage capitalul necesar pentru tranziția către o economie verde. Investitorii pot avea încredere că, dacă o activitate respectă DNSH, ea a fost supusă unei verificări riguroase și nu va provoca daune semnificative mediului.

De ce este principiul DNSH important pentru dezvoltarea durabilă

Principiul DNSH este strâns legat de conceptul de dezvoltare durabilă, care, prin definiție, urmărește satisfacerea nevoilor prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. DNSH contribuie la dezvoltarea durabilă în următoarele moduri:

- Asigură echilibrul între pilonii dezvoltării durabile. Dezvoltarea durabilă se bazează pe trei piloni interdependenți: economic, social și de mediu. DNSH, deși se concentrează pe pilonul de mediu, contribuie indirect la un echilibru mai bun între toți pilonii. Prin protejarea eficientă a mediului, DNSH asigură baza naturală pe care se pot construi dezvoltarea economică și bunăstarea socială pe termen lung. Un mediu degradat subminează, în cele din urmă, și economia și societatea.
- Promovează o dezvoltare cu adevărat durabilă. DNSH previne o dezvoltare pseudo-durabilă, în care accentul se pune doar pe creșterea economică imediată, cu costuri ecologice ascunse sau ignorate. Aplicarea principiului asigură că dezvoltarea este durabilă în sensul real al cuvântului, adică viabilă pe termen lung din punct de vedere ecologic, economic și social.
- Sprijină tranziția justă. Tranziția către o economie verde trebuie să fie justă și incluzivă, asigurându-se că nimeni nu este lăsat în urmă. Respectarea DNSH poate contribui la o tranziție mai justă prin evitarea acțiunilor care ar putea avea impacte negative neintenționate asupra comunităților vulnerabile sau asupra anumitor sectoare economice. De exemplu, proiectele de infrastructură verde (transport public, clădiri eficiente energetic) care respectă DNSH pot crea locuri de muncă verzi și pot îmbunătăți calitatea vieții în comunitățile locale, contribuind la o dezvoltare mai echitabilă.
- Garantează responsabilitatea intergenerațională. Dezvoltarea durabilă implică responsabilitatea față de generațiile viitoare. DNSH este un instrument care

ajută la îndeplinirea acestei responsabilități prin asigurarea că acțiunile de astăzi nu vor crea probleme de mediu greu de rezolvat sau ireversibile pentru generațiile viitoare. Prin protejarea biodiversității, a resurselor naturale și prin prevenirea poluării, DNSH contribuie la un mediu sănătos și la resurse suficiente pentru generațiile viitoare.

Exemple concrete de aplicare a principiului DNSH

Pentru a ilustra mai bine importanța practică a DNSH, iată câteva exemple concrete din diverse sectoare:

- Energie regenerabilă eoliană. Un proiect eolian trebuie să demonstreze că nu prejudiciază semnificativ biodiversitatea (de exemplu, prin studii de impact asupra păsărilor și liliecilor, măsuri de atenuare a impactului asupra habitatelor sensibile - DNSH nr. 6), că utilizează resurse de apă durabil (DNSH nr. 3) și că reduce emisiile de gaze cu efect de seră (DNSH nr. 1) fără a genera poluare excesivă (DNSH nr. 5) sau deșeuri greu reciclabile (DNSH nr. 4).
- Construcții verzi. O clădire "verde" trebuie să demonstreze eficiență energetică (DNSH nr. 1), dar și utilizarea durabilă a resurselor (materiale de construcție reciclate sau regenerabile - DNSH nr. 4), prevenirea poluării (materiale non-toxice, gestionarea deșeurilor de construcții - DNSH nr. 5), gestionarea eficientă a apei (DNSH nr. 3) și, eventual, contribuția la biodiversitatea urbană (spații verzi, acoperișuri verzi - DNSH nr. 6). De asemenea, adaptarea la schimbările climatice (rezistență la căldură, inundații - DNSH nr. 2) poate fi un aspect relevant.
- Agricultură sustenabilă. Practicile agricole sustenabile trebuie să reducă impactul asupra climei (reducerea emisiilor de N₂O și CH₄ - DNSH nr. 1), să se adapteze la schimbările climatice (culturi rezistente la secetă, sisteme de irigații eficiente - DNSH nr. 2), să protejeze resursele de apă (utilizarea eficientă a apei, reducerea poluării cu nitrați - DNSH nr. 3), să promoveze economia circulară (reducerea deșeurilor agricole, compostarea - DNSH nr. 4), să reducă poluarea solului și aerului (utilizarea redusă a pesticidelor și îngrășămintelor chimice - DNSH nr. 5) și să sprijine biodiversitatea (agroecologie, agroforesterie - DNSH nr. 6).

Principiul DNSH este un pilon fundamental pentru o tranziție ecologică autentică. El nu este doar un instrument tehnic, ci o garanție morală că acțiunile considerate verzi aduc beneficii reale mediului și nu doar rezolvă o problemă creând altele. Prin aplicarea riguroasă a DNSH, putem asigura că protecția mediului și dezvoltarea durabilă nu sunt doar sloganuri, ci realități concrete, construind un viitor mai sigur și mai prosper.

VII. Cum pot contribui întreprinderile sociale la realizarea obiectivelor DNSH

Acest lucru se poate realiza:

1. **Prin promovarea economiei circulare (obiectivul 4):** Acesta este un domeniu în care întreprinderile sociale excelează.
 - Reutilizare și reparații. Multe întreprinderi sociale operează centre de colectare a bunurilor uzate (haine, mobilă, electronice), ateliere de reparații („repair cafes”) sau magazine second-hand, prelungind durata de viață a produselor și reducând deșeurile.
 - Upcycling și reciclare creativă. Transformarea deșeurilor (textile, plastic, lemn etc.) în produse noi cu valoare adăugată, adesea implicând și persoane din grupuri vulnerabile în procesul de producție.
 - Reducerea risipei alimentare. Colectarea alimentelor apropiate de data expirării de la retaileri și redistribuirea lor către persoane nevoiașe sau cantine sociale.
 - Modele de partajare. Inițiative de tip „bibliotecă de unelte” sau alte platforme de partajare a resurselor.
2. **Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor (obiectivul 6):**
 - Prin agricultură ecologică și socială, ferme sociale care practică agricultura ecologică, protejând solul, apa și biodiversitatea locală, și oferind în același timp oportunități de muncă și terapie.
 - Îngrijirea spațiilor verzi și reîmpăduriri. Prin întreprinderi sociale care se ocupă de întreținerea parcurilor, grădinilor comunitare, plantarea de copaci sau refacerea unor habitate degradate.
 - Turism ecologic și responsabil, prin dezvoltarea unor forme de turism cu impact redus, care promovează natura locală și reinvestesc profiturile în conservare.
3. **Atenuarea schimbărilor climatice (obiectivul 1):**
 - Furnizarea de servicii de consultanță sau implementare a măsurilor de eficiență energetică, în special pentru gospodăriile vulnerabile sau clădirile comunitare.
 - Prin energia regenerabilă comunitară. Unele întreprinderi pot fi implicate în proiecte locale de energie regenerabilă (ex: panouri solare pe clădiri comunitare).
 - Promovarea transportului durabil, prin inițiative de închiriere/reparare a bicicletelor și promovarea transportului public.
 - Prin lanțuri scurte de aprovizionare și promovarea produselor locale (alimentare sau de alt tip) se pot reduce emisiile asociate transportului pe distanțe lungi.
4. **Prevenirea și controlul poluării (obiectivul 5):**
 - Promovarea alternativelor ecologice. Comercializarea sau producerea de produse de curățenie ecologice, produse fără ambalaje de plastic etc.
 - Gestionarea deșeurilor. Servicii de colectare selectivă sau compostare în comunități unde acestea lipsesc sau sunt deficitare.

- o Educație și conștientizare prin organizarea de campanii de informare privind impactul poluării și promovarea unui comportament responsabil.

5. Adaptarea la schimbările climatice (obiectivul 2):

- o Infrastructură verde prin crearea și întreținerea de grădini urbane, acoperișuri verzi care pot ajuta la gestionarea apelor pluviale și reducerea efectului de „insulă de căldură urbană”.
- o Sprijin pentru comunități vulnerabile. Dezvoltarea de rețele de sprijin comunitar pentru a face față evenimentelor meteorologice extreme.
- o Promovarea practicilor agricole reziliente, sprijinirea micilor fermieri în adoptarea unor culturi sau tehnici mai rezistente la secetă sau inundații.

6. Utilizarea durabilă a apei și resurselor marine (obiectivul 3):

- o Proiecte de economisire a apei. Implementarea de sisteme de irigații eficiente în fermele sociale, promovarea colectării apei de ploaie.
- o Acțiuni de curățare. Organizarea de campanii de ecologizare a râurilor, lacurilor sau zonelor costiere.

Contribuții indirecte:

- Aplicând un model de afaceri sustenabil, întreprinderile sociale demonstrează că este posibilă o activitate economică ce integrează preocupările sociale și de mediu în modelul său de bază.
- Inovație socială și de mediu. Întreprinderile pot dezvolta soluții noi, adaptate local, pentru probleme complexe de mediu și sociale.
- Educație și mobilizare comunitară. Prin activitatea lor, organizațiile sociale cresc gradul de conștientizare și implicare a cetățenilor în probleme de mediu.

Chiar dacă o întreprindere socială se concentrează pe un obiectiv specific (ex: economia circulară), pentru a respecta pe deplin principiul DNSH (mai ales dacă accesează fonduri UE precum cele din PNRR), trebuie să se asigure că activitatea sa nu cauzează prejudicii semnificative niciunuia dintre celelalte cinci obiective de mediu.

Întreprinderile sociale pot susține tranziția către o economie verde și durabilă, iar activitățile lor contribuie adesea în mod intrinsec la respectarea principiului DNSH, îmbinând obiectivele economice cu cele sociale și de mediu.

VIII. Cum își pot întreprinderile sociale asigura conformitatea cu DNSH

1. **Înțelegerea cerințelor DNSH.** Primul pas este ca întreprinderea socială să înțeleagă în detaliu ce înseamnă fiecare dintre cele șase obiective și ce constituie un prejudiciu semnificativ în contextul activității sale specifice. Consultarea ghidurilor oficiale (de exemplu, cele emise pentru PNRR de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene - MIPE) este esențială.

2. **Auto-evaluarea activităților.** Întreprinderea trebuie să își analizeze toate activitățile, procesele, produsele și serviciile prin prisma celor șase obiective de mediu. Aceasta include:
 - Operațiunile zilnice precum consumul de energie (tipul surselor, eficiența), consumul de apă și generarea de deșeuri (tipuri, cantități, mod de gestionare), emisiile (directe și indirecte).
 - Lanțurile de aprovizionare, materialele utilizate (în ce măsură sunt reciclate, reciclabile, sustenabile) și practicile de mediu ale furnizorilor.
 - Analiza impactului utilizării produsului/serviciului oferit beneficiarilor/clientilor, și ciclul de viață al produsului (posibilități de reparare, reutilizare, reciclare la sfârșitul vieții).
 - Analiza eficienței energetice a clădirilor, impactul asupra terenului și biodiversității.
3. **Identificarea riscurilor.** Pe baza evaluării, întreprinderea trebuie să identifice orice risc potențial de a cauza un prejudiciu semnificativ unuia dintre cele șase obiective. Chiar și activitățile cu impact redus (ex: servicii de consultanță, educație) trebuie evaluate (de exemplu, pentru consumul de energie în birouri, generarea de deșeuri de hârtie/electronice, transportul angajaților).
4. **Elaborarea și implementarea unui plan de acțiune.** Dacă sunt identificate riscuri, întreprinderea trebuie să dezvolte și să implementeze măsuri concrete pentru a le elimina sau a le reduce sub un prag considerat semnificativ. Exemple de măsuri:
 - Trecerea la furnizori de energie verde, instalarea de panouri solare, modernizarea echipamentelor pentru eficiență energetică.
 - Implementarea unor sisteme de reducere a consumului, tratarea apelor uzate (dacă este cazul).
 - Implementarea unui plan de management al deșeurilor axat pe prevenire, reutilizare și reciclare; alegerea unor ambalaje sustenabile.
 - Utilizarea unor substanțe mai puțin poluante, instalarea de filtre (dacă este cazul).
 - Pentru protecția biodiversității se va evita amplasarea activităților în zone protejate sau sensibile din punct de vedere ecologic; măsuri de protejare a spațiilor verzi din jur.
 - Selectarea furnizorilor de la care se fac achiziții pe baza criteriilor de sustenabilitate. Care respectă aceleași principii pentru protecția mediului.
5. **Documentare și monitorizare.** Este crucial să se documenteze întregul proces: evaluarea inițială, riscurile identificate, planul de acțiune, măsurile implementate și rezultatele monitorizării continue. Această documentație este adesea solicitată în cadrul proiectelor finanțate din fonduri europene pentru a demonstra conformitatea cu DNSH. Pot exista formulare sau liste de verificare specifice care trebuie completate.

6. **Valorificarea misiunii sociale.** Multe întreprinderi sociale au deja o misiune care contribuie pozitiv la obiective sociale sau de mediu (ex: economie circulară, agricultură ecologică, energie verde comunitară, inserția persoanelor vulnerabile). Aceste aspecte pot fi valorificate în demonstrarea alinierii cu principiile sustenabilității, deși analiza DNSH specifică rămâne necesară pentru a se asigura că niciun obiectiv de mediu nu este prejudiciat semnificativ.

Astfel, conformarea cu DNSH necesită o abordare proactivă și sistematică, prin care întreprinderea socială își analizează impactul asupra mediului prin prisma celor șase obiective cheie și ia măsuri pentru a evita orice prejudiciu semnificativ, documentând riguros acest proces.

Pentru orice nelămuriri legate de provocările specifice economiei sociale sau dacă, în urma înscrierii în grupul țintă al proiectului „Antreprenoriat social urban în Tara Bârsei” doriți să stabiliți o întâlnire individuală pentru a discuta despre oricare dintre tematicile menționate, vă rog să nu ezitați să mă contactați la adresa de e-mail fecid.office@gmail.com. De asemenea, vă invit să participați la unul dintre workshopurile pe care le vom organiza în perioada următoare. Aștept cu interes mesajele dumneavoastră!